

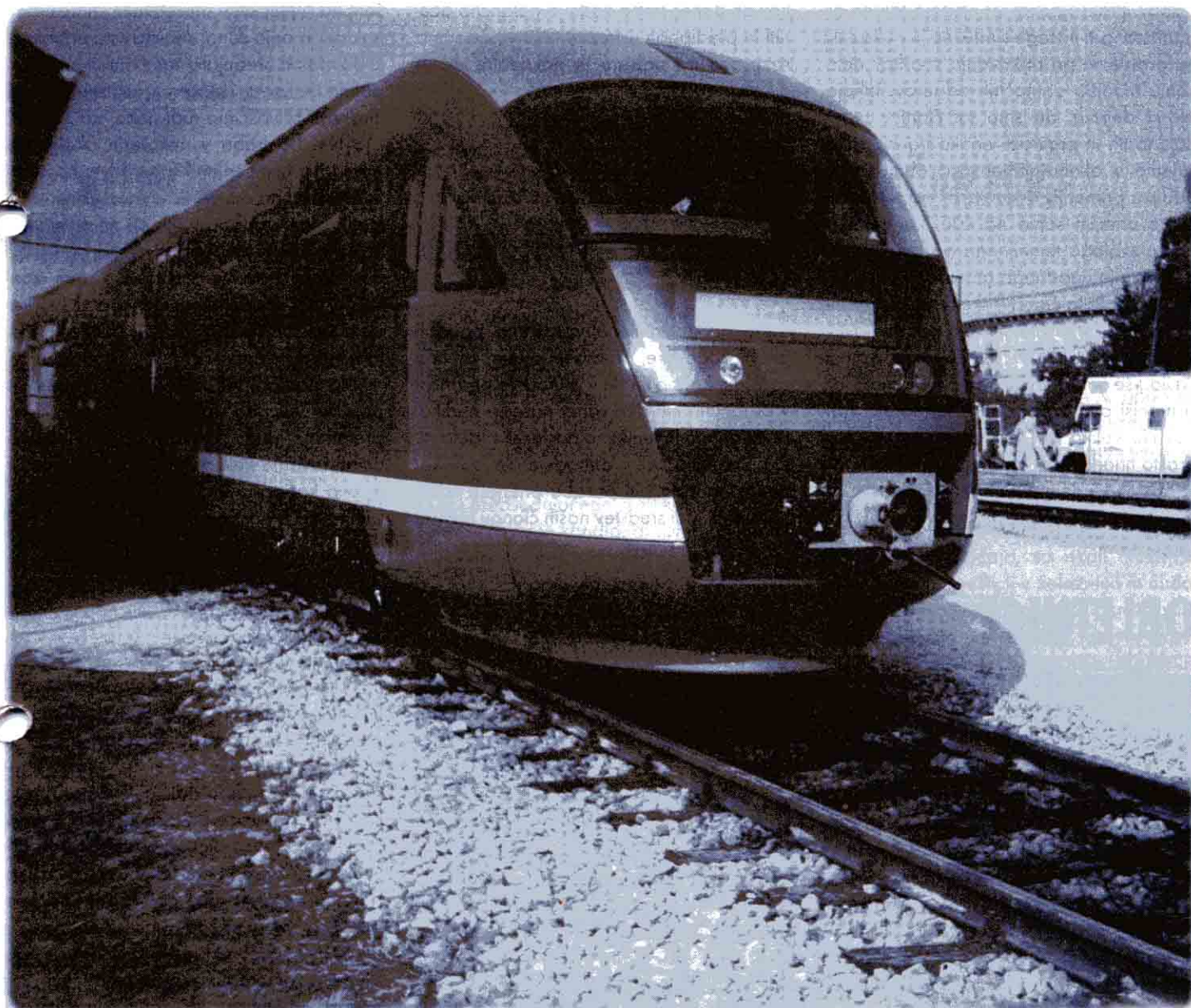
Budnik

oktober

ISSN 1408-7405 **16/1999**

GLASILO SINDIKATA STROJEVODIJ SLOVENIJE

IZ TE ŠTEVILKE

BOGAT PROGRAM
MEDNARODNIH
AKTIVNOSTI

INTERVJU S
SLAVKOM KMETIČEM

NOVI ZAKON
O VARSTVU PRI DELU

Iz urednikove beleške

Budnik

PROBLEMATIKA OBMOČNIH ODBOROV

Na zadnji seji glavnega odbora se je v debatno spredje ponovno uvrstila problematika delovanja manjših območnih odborov, ki imajo v svoji sredi približno 100 članov. Praksa nekaj let obstoja takšne organiziranosti našega sindikata je pokazala na probleme pri pokrivanju stroškov delovanja manjših območnih odborov. Izhajajoč iz dejstva, da smo vsi člani v svojih dolžnostih in pravicah enakopravni, pričakujemo v okolju slehernega območnega odbora primerljiv »standard« ponujenega, če se omejimo samo na tisto, kar sindikat poleg svojega temeljnega poslanstva (zagotavljanje ugodnega gmotnega in socialnega položaja članov) skozi različne organizirane aktivnosti (plesi, izleti, športne aktivnosti, pikniki, božiček, dedek Mraz, ozimnica itd.) še omogoča. Dogaja se namreč, da si manjši območni odbori ne morejo »privoščiti« veliko teh aktivnosti, ker to preprosto finančno ne zmorejo ob dejstvu, da je odstotek udeležbe na teh aktivnostih pri manjših odborih praviloma večji kot pri

večjih območnih odborih (LJ, MB, DI).

Ceprav zadeva še zdaleč ni tako kaotična, da bi bilo treba »biti plat zvona«, pa je glede na ugotovljeni trend razvoja dogodkov že danes treba zadevo natančno oceniti in predlagati ustrezne rešitve. Že sama razprava na odboru je nakazala, da je

Glede na čas, ki prihaja, bo vlaganje v domače znanje, v iskanje znanja in izkušenj na tujem ali v morebitnem najemu ali nakupu znanja zunaj sistema tista prioriteta, ki bo realno ohranjala naš status in obenem dajala možnosti, da si znotraj lastne organiziranosti privoščimo tudi nekaj za »dušo«.

treba na zastavljena vprašanja poiskati prave odgovore, predvsem o tem, kaj ima oziroma kaj bo imelo v prihodnje prednost v organiziranju delovanja našega sindikata. Prioriteta in temeljno poslanstvo delovanja sindikata bo v prihodnje, še bolj kot danes, morala biti poraba energije in ne nazadnje tudi sredstev naših članov za tiste

aktivnosti, ki bodo realno ohranjale oziroma dvigovale raven socialne varnosti članov. Glede na čas, ki prihaja, bo vlaganje v domače znanje, v iskanje znanja in izkušenj na tujem ali v morebitnem najemu ali nakupu znanja zunaj sistema tista prioriteta, ki bo realno ohranjala naš status in obenem dajala možnosti, da si znotraj lastne organiziranosti privoščimo tudi nekaj za »dušo«. Ob tem bo treba v nekaterih okoliščinah na podlagi prej omenjenih kriterijev po potrebi tudi selektivno omejiti tiste vrste aktivnosti letnih planih odborov, ki, ali ne pokriva večinskih interesov članstva ali pomenijo nesmotrno trošenje sredstev. V tem kontekstu tudi soudeležba članstva pri nekaterih »zastojarskih« aktivnostih ne bi smela biti problematična.

Na podlagi teh izhodišč se bo sestala posebej sklicana statutarna komisija, ki bo pretehtala tudi možnost racionalnega zmanjševanja števila območnih odborov, ki je bila kot odgovor na prej izraženo problematiko predstavljena na odboru.

OBLETNICE

Proslava ob 150. obletnici prihoda prvega vlaka v Ljubljano je »prinesla« tudi lepšo zunanost prostorov SV Ljubljana.

Letošnje leto zaznamujejo številne obletnice. Začelo se je z dežeto obletnico prve stavke in ustanovitve našega sindikata, zadnja od teh obletnic, ki se s svojo zgodovinsko vrednostjo dotika vseh nas, pa je bila 150. obletnica prihoda prvega vlaka v Ljubljano. V nasprotju od podobne prireditve, ki je bila pred tremi leti v Celju, letošnja prireditev ni bila tako pompozna. Parade parnih lokomotiv (žal) ni bilo, pendolino v tej barvni preobleki je bil že viden, edino Siemensov motornik je pri poznavalcih, kot novost, naletel na več navdušenja. Poleg omenjene proslave z živahnim scenarijem se je kot spremljevalna dejavnost odvijala še stalno odprta razstava v železniškem muzeju v Šiški in posebej pripravljena razstava z naslovom »Lukamatija je šembrano živ konj« v Etnografskem muzeju v Ljubljani. Prav o slednji razstavi bi želel zapisati

besedo ali dve, ker sem bil z videnim precej razočaran. Vsekakor bi si tako pomemben zgodovinski dogodek, kot je za vso Slovenijo bil prihod prvega vlaka v Ljubljano, v tako reprezentativnih prostorih, kot je Etnografski muzej, zaslužil: prvič več prostora in drugič tematsko preglednejši izbor

predstavljenih eksponatov, ki po moji presoji niso ustrezno predstavili mejnikov zgodovine razvoja naše dejavnosti. Prav tako je »nametanost« predmetov iz različnih obdobj razvoja železnice nepoznavalcu onemogočala dobiti vtis in kratki pogled v to, kar se je na železnici v teh 150 letih doga-

jalo. Navedeno se mi zdi škoda predvsem ob dejstvu, ker hrani železniški muzej v Šiški veliko zanimivejših dokazov razvoja in pomena železnice za ta prostor, kot pa je bila na primer razstavljena dvokolesna samokolnica v preddverju prostora, namenjenega tej razstavi.

Mednarodne aktivnosti

16. KONGRES SINDIKATA AVSTRIJSKIH ŽELEZNIČARJEV, DUNAJ, 20.-24. SEPTEMBER 1999

Na povabilo avstrijskih kolegov sva se Kongresa udeležila predsednik SSŽ Slavko Kmetič in podpisani, Drago Torej.

Otvoritev kongresa je potekala v avstrijskem kongresnem centru, kjer sta v bližini tudi UNO in OPEC center. Prvi govornik je bil Gerhard Nowak, predsednik sindikata, ki je opisal dosedanje delo, dokaj ostro kritiziral trenutno situacijo znotraj železnice, za težave tudi ostro obsojal direktorja, predvsem pa mu očital neupoštevanje socialnih partnerjev. Pred vabilom gostom, da pozdravijo kongres, smo videli zelo zanimiv kratek film, ki je v začetku prikazal sterilno in prepričljivo zgodbo o uspehu (kako znano), v nadaljevanju pa v odlomkih posamezne zaposlene, delovna mesta ter mnenja železniških delavcev, kar pa je privatno sliko precej spremenilo, saj je resničnost povsem drugačna, kot jo prikazuje reklama, zgodba o uspehu pa izmalicihena.

Kongresa so se udeležili eminentni gostje iz avstrijskega političnega življenja: Kancler Wiktor Klima, ki je poudaril tradicionalno pridnost železničarjev, od direktorja pa dokaj ostro zahteval vzpostavitev socialnega dialoga. Kongres so pozdravili še obrambni minister, notranji minister, državni sekretar za finance, predsednik Evropske sindikalne zveze ter prejšnji predsednik sindikata Franc Hums.

Po nastopih in pozdravih omenjenih sta kongres pozdravila dva predstavnika va-

bljenih tujcev – teh je bilo vseh 62 -, nato pa se je Gerhard Nowak zahvalil za zaupanje in za sodelovanje ter vse prisotne obvestil, da zaradi slabega zdravstvenega stanja (pred časom je preživel infarkt) ne bo več kandidiral na volitvah, temveč se bo upokojil.

Za predsedujočega Sindikata avstrijskih železničarjev je kandidiral samo en kandidat, in to Willièm Haberzettel (v juliju je bil izvoljen za predsedujočega ETF). Novo vodstvo je bilo izvoljeno z veliko večino, saj so izvoljeni prejeli več kot 80 odstotkov glasov.

Ob dobrih željah za prihodnje delo in slovesu od vabiteljev smo se še dogovorili za delovni obisk vodstva avstrijskega sindikata v Sloveniji.

Predsedujoči je tako postal Willièm Haberzettel, ki bo imel tri namestnike, in sicer Franca Baumgartnerja, Walterja Vanbanka, Otta Strassla, za generalnega sekretarja pa je bil ponovno izvoljen Hans Göger.

Po objavi rezultatov se je novoizvoljeni za izvolitev zahvalil, v kratkih obrisih nakazal trda pogajanja o načinu dela in siceršnjem neugodnem vzdušju med zaposlenimi, izrekel priznanje pionirjem sindikalizma in vsem, ki jim je potekel mandat. Poseben poudarek je namenil Gerhardu Nowaku, za katerega so izmislili vzdevek »pogajalec z direktnim jezikom«, saj, kot je

tudi sam menil, bo v prihodnosti težje ohraniti pravice in status, kot jih je bilo priporiti.

Biti železničar, je bilo spoštovano in nagrajeno, medtem ko se je v obdobju nekakšne privatizacijske liberalizacije in zaradi po mnenju nekaterih finančnih strokovnjakov čudežne rešitve deregulacije, pričelo delati z železnico, kot da je to restavracija s »fast food« hrano! Nekateri, ki v politiki odločajo, so iskali možnost, kako se rešiti investicij v železnico in čudodelna teorija o vsemogočnosti liberalizacije in deregulacije jim je prišla nadvse prav. Vendar, nobeden čudež ne more zagotoviti normalnega delovanja in poslovanja železnice, ampak samo pravilna politika države in vodstva podjetja, ki pa ne bo nikoli zaživela, če ne bo normalnih povezav in sodelovanja med socialnimi partnerji, je na koncu svojega nastopa še poudaril novoizvoljeni predsedujoči.

K izvolitvi je novemu vodstvu veliko uspeha voščila tudi ministrica za socialo Eleonora Hostasch.

Ob dobrih željah za prihodnje delo in slovesu od vabiteljev smo se še dogovorili za delovni obisk vodstva avstrijskega sindikata v Sloveniji, saj upravi SŽ in ÖBB že dokaj dobro sodelujeta, potekajo pa tudi pogovori o skupnih projektih, tako da je več kot potrebno, da se tudi sindikalni predstavniki podrobneje pogovorimo o še tesnejšem sodelovanju.

Drago Torej

PRVA SEJA IZVRŠILNEGA ODBORA ETF, BRUSELJ, 29. IN 30. SEPTEMBER 1999

Na prvi seji izvršilnega odbora (IO) ETF smo v dokaj obširnem dnevnem redu obravnavali naslednje teme:

1. Imenovanje generalnega sekretarja ETF
2. Imenovanje predstavnice zaposlenih žensk v IO
3. Kadrovske zadeve
4. Finančne zadeve
5. Povezave z Evropsko sindikalno zvezo
6. Evropska prometna in socialna politika, širitev EU, TENS, TINA, povezave z institucijami EU (Komisija za transport, Svet Evrope, Parlament, Gospodarsko socialni odbor in druge institucije), liberalizacija, delovni čas, evropski sveti delavcev, Duty Free – prostocarinske prodajalne, druge politične teme
7. Socialni dialog v okviru EU
8. Izobraževanje in poizobraževanje
9. Sekcijske zadeve (cesta, železnica, zračni in vodni promet ...)
10. Program dela za obdobje 1999-2000
11. Razno

Iz celotnega dnevnega reda bi omenil tri točke, ki so same po sebi zahtevne, ob misli na to, da zadevajo tudi nas, kot čaka-joče na priključitev k EU, pa tudi zanimive.

Točka 1. Imenovanje generalnega sekretarja:

Prijavilo se je osem kandidatov, od katerih štirje niso v celoti izpolnjevali razpisnih pogojev, štiri kandidate pa je kolegij IO ETF povabil na predstaviteni razgovor. Po oceni poslovnega odbora so bili trije kandidati zelo dobri, en kandidat pa je tako izstopal, da so nastop označili kot odlični. Potem ko se je IO odločil, da tudi sam zasliši najboljšega kandidata, se je pokazalo, da je to Doro Zinke, nam dobro znana sindikalistka iz Nemčije. IO jo je s tremi vzdržanimi glasovi potrdil.

V točki 6 pa smo obravnavali dve temi, in to širitev EU v povezavi s prometnimi koridorji (TINA) in transevropsko mrežo (TENS). Ob tem kaže poudariti, da smo se dogovorili o koordinacijah, ki bi jih sestavljali imenovani člani s strani transportnih

sindikalistov, katere posamezni koridorji zadevajo tudi nas (5. in 10. koridor).

V točki 6 dnevnega reda smo največ pozornosti namenili ravno povezavam z institucijami EU, ter ob razpravah že zadovoljevali posamezne člane poslovnega odbora za delovanje v različnih institucijah. Socialni dialog je nujna EU, saj se vsi zelo zavedajo, da bi brez socialnega dialoga v primeru klasičnih sindikalnih aktivnosti, ki bi zajele vso Evropo, nastal neizbežen kaos. Posamezne institucije, v katere se je nujno treba vključevati, pa so:

1. Komisija:

Kot vam je znano, so bili zaradi nepravilne porabe namenskih sredstev po zaslišanju pred Evropskim parlamentom imenovani novi člani komisij. Tako je nova komisarka za promet Loyola Di Palacio iz Španije. Hkrati je tudi ena od dveh podpredsednikov komisije. Odgovorna pa je še za energijske arhive za stike z Evropskim parlamentom.

Na sestanku poslovnega odbora ETF je bilo dogovorjeno, da Julian Jimenez vzpostavi stik z Loyola Di Palacio in se z njo dogovori za sestanek s predstavniki ETF-a. Prav tako je nujno treba zagotoviti njeno prisotnost na seji IO ETF.

Nov komisar za področje ribištva je avstrijski komisar za kmetijstvo Franz Fischer. Področje evropskega socialnega dialoga pa bo v prihodnje vodila komisarka za socialno politiko, Anna Diamantopoulou iz Grčije.

IO ETF mora pripraviti dnevni red za čimprejšnje srečanje s podpredsednico Oyolo Di Palacio.

2. Evropski parlament:

Pred kratkim izvoljeni Evropski parlament je reorganiziral izvršilne strukture. Nekdanji Odbor za promet in tujski promet je novoorganiziran v Odbor za regionalno politiko, transport in turizem. Iz tega razloga se je spremenila tudi sestava, tako da so v tem odboru sedaj ob starih članih še novi, ki so prišli iz dodanih delovnih področij.

Namestnica generalnega sekretarja ETF je vse člane Odbora pisno obvestila o ustanovitvi ETF, povezave s sekretariato Socialistične frakcije v parlamentu pa so se obdržale še iz časov FST.

Najnovejše spremembe politične sestave Evropskega parlamenta bodo prav gotovo imele vpliv na za sindikalno gibanje pomembne teme. Dejstvo je, da je amsterdamski sporazum povečal moč in pomembnost parlamenta. Dejstvo je tudi, da imajo nekateri sindikati, člani ETF, v svojih okoljih dobre stike s poslanci Evropskega parlamenta, ob tem pa formalno udeležbo na sejah parlamenta. Smotno bi bilo povezati vse, ki to možnost imajo, ter jih priložnostno vabiti na pogovore v ETF centralo. Tudi na temo boljših povezav med ETF in Evropskim parlamentom je nujno treba odpreti razpravo znotraj IO ETF.

3. Svet ministrov

Delegacija ETF-a, katero so sestavljali predsednik Haberzettl, podpredsednik Stevenson, David Cockraft, Per Eric Nelin, Julian Jimenez in Giancarlo Crivellaro, se je v Helsinkih 29. junija 1999 sestala s finskim ministrom za promet, ki je sedaj tudi predsednik sveta prometnih ministrov. Delegacija je ministru predstavila prioritarno problematiko, ki bi jo bilo treba obravnavati še v času finskega predsedovanja EU. Po izmenjavi mnenj je minister delegacijo seznanil s svojim stališčem, da v času njegovega predsedovanja ne pričakuje večjega napredka v zvezi s perečimi prioritetami.

Finsko predsedovanje EU se konča v decembru, nakar bo predsedovanje prešlo na Portugalsko in bo ravno tako trajalo šest mesecev, zadnjih šest mesecev leta 2000

pa bo EU predsedovala Francija.

IO ETF je sprejel sklep, da ob vsakem začetku šest mesečnega mandata pripravi sestanek s trenutno predsedujočim prometnim ministrom, seveda v organizaciji sindikata iz države, ki ima trenutno mandat. Sestanek mora potekati na temo trenutnih prioritet. Udeleževali pa se ga bodo člani poslovnega odbora ETF in predsedniki posameznih sekcij v okviru ETF, če pa bo le mogoče, v obliki rednih sej IO ETF v glavnem mestu predsedujoče države. S to obliko je potrebno, če je le mogoče, pričeti že s prevzemom predsedovanja Portugalske januarja leta 2000.

4. Gospodarsko-socialni odbor (GSO)

Gospodarsko-socialni odbor sodeluje v procesu odločanja kot posvetovalni organ. Pripravlja in daje stališča, nima pa pravnih možnosti (glasovalne pravice) vplivati na dokončne odločitve Komisije ali parlamenta.

ETF ima aktivno vlogo v različnih vrhovih gospodarsko-socialnega odbora v obliki nominacije svojih članov na nacionalni rav-

ni, kakor tudi v obliki nominiranja strokovnjakov v strokovne skupine. Tako so v strokovnem odboru za transport in komunikacije GSO na primer: Alexander von Schwerin (ÖTV - Nemčija) in Eduardo Chagas (FSH - Portugalska). Eike Eulen, ITF koordinator za Srednjo in Vzhodno Evropo, ki deluje še naprej v GSO kot strokovnjak za sindikalna vprašanja na področju spremljanja Helsinške izjave in panevropske prometne mreže.

GSO ima pomembno vlogo pri poučevanju socialnega dialoga v državah srednje in vzhodne Evrope, predvsem v zvezi s problematiko, ki se pojavlja pri pripravi koridorjev (TINA).

IO ETF mora tudi tukaj proučiti možnosti za še boljše sodelovanje.

5. Druge evropske institucije

Pozitivna posledica združitve evropskih struktur ITF in FST v novo organizacijo ETF bo, da bodo v prihodnje k delu in odgovornosti vključene tudi institucije držav, ki niso članice EU, odgovorne pa so za področji transporta in ribištva. Politično od-

govornost za to pa bo sedaj od ITF prevzemala IO ETF in posamezne sekcije, za prenos pa mora korakoma poskrbeti sekretariat ETF.

Pomembnejše institucije pa so: Svet Evrope, Konferenca evropskih prometnih ministrov (ECMT), Gospodarski odbor združenih narodov za Evropo (UN-ECE), Evropska konferenca za civilni zračni promet (ECAC), Združenje zračnih prevoznikov (JAA), Centralna komisija Rhein (ZCR), Komisija Donava, Eurocontrol.

IO ETF bi moral skrbno spremljati delovanje tudi teh organizacij, komentirati njihovo delovanje in odnose z njimi. Ob tem je treba ugotoviti, ali in če sploh obstajajo še organizacije, s katerimi bi bilo treba vzpostaviti stike.

Iz zgoraj navedenega si je mogoče ustvariti kanček podobe, kako zapleteno je delovanje institucij EU, koliko različnega vključevanja v institucije je potrebno, da se sliši in upošteva glas zaposlenih, vsekakor pa je že iz tega razvidno, da je socialni dialog prioriteta v vsej Evropski uniji.

Drago Torej

USTANOVITEV ŽELEZNIŠKE SEKCIJE V OKVIRU EVROPSKE FEDERACIJE SINDIKATOV TRANSPORTA

V Bruslju so 7. in 8. oktobra železniški sindikati Evrope ustanovili železniško sekcijo ETF-a. Ta sekcija je sestavni del železniških sekcij ITF, ki pokriva železniške sindikate z vsega sveta. Sestanka smo se udeležili tudi predstavniki sindikata strojevojev, železničarjev in vlakovnih odpravnikov.

Za predsednika je bil izvoljen predsednik železničarjev Nemčije Norbert Hansen, za podpredsednika pa Belgijec Jean-Louis Basseur in Madžar Gyorgy Balla. Z vsemi tremi smo v zelo dobrih odnosih, kar je zelo pomembno pri uveljavljanju naših interesov. Za sekretarja je bila izvoljena Sabine Trier.

Sestanka so se udeležili tudi predstavniki Evropske unije: direktor komisarjev EU in poročevalec Evropskega parlamenta ter član Gospodarsko socialnega odbora. Dobili smo veliko zelo koristnih informacij o nadaljnji strategiji povezovanja železnic v Evropski zvezi, kakor tudi informacije, ka-

teri so problemi, s katerimi se srečujejo železniški delavci v Evropski zvezi pri nadaljnji reorganizaciji železnic.

Soglasno smo sprejeli stališče, da sindikati člani Evropske železniške sekcije ne bomo dovolili nadaljnega uničevanja železnic in s tem slabšanja delovnih in materialnih razmer za železničarje. 29. marec

Slovenski železniški sindikati smo med ustanovitelji tako ETF kot tudi železniške sekcije, kar pomeni, da smo aktivni in dejavni soustanovitelji mednarodne sindikalne združbe.

2000 smo izbrali za »dan akcije« vseh železniških sindikatov sveta. Na ta dan bomo opozarjali pristojne oblastne institucije v državah, v katerih delujemo, na probleme, s katerimi se spopadajo železnice.

Ustanovitev železniške sekcije je pomemben korak k nadaljnjemu povezovanju železnic Evrope in s tem močnejše poga-

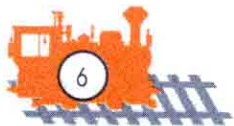
jalske pozicije napram kapitalu, ki v okviru globalne ekonomije brutalno ruši obstoječa pravila svetovne ureditve in uveljavlja svoj interes. Za zdaj so zelo uspešni, vendar pa na drugi strani raste odpor in potreba po močnejši mednarodni povezavi.

Slovenski železniški sindikati smo med ustanovitelji tako ETF kot tudi železniške sekcije, kar pomeni, da smo aktivni in dejavni soustanovitelji mednarodne sindikalne združbe.

Zato smo pri izviru vseh informacij in aktivnosti, to pa nam je zelo v pomoč pri delu v naši državi. Zaradi teh aktivnosti lahko z zadovoljstvom ugotavljam, da smo železničarji Slovenije, kljub vsem izzivom in nevarnostim, ki nas še čakajo v prihodnosti, na te dobro pripravljeni in sposobni nanje ustrezno odgovoriti.

Slavko Kmetič

Intervju

SLAVKO KMETIČ O IZZIVIH PRI UTIRJANJU INSTITUTA DELAVSKEGA DIREKTORJA V SISTEM SŽ

»Svet delavcev na SŽ je z veliko večino glasov izglasoval tvoje imenovanje na mesto prvega delavskega direktorja na SŽ. Ali te je potrdil tudi nadzorni svet SŽ?«

»Nadzorni svet dejstvo, da me je svet delavcev imenoval na podlagi sprejetega participacijskega dogovora, samo ugotavlja, tako da je bil v tej zadevi sprejet samo ugotovitveni sklep. Trenutno moj status opredeljuje participacijski dogovor, ki je bil sprejet med direktorjem SŽ mag. Igorjem Janezom Zajcem in predsednikom sveta delavcev Silvom Berdajsom. Ta dogovor zavezuje upravo (direktorja), da skupščini družbe (vladi) v najkrajšem času posreduje zahtevo po spremembi statuta, ki bo opredeljeval veččlansko upravo. Tako sem sedaj član kolegija v rangu pomočnikov direktorja. V prihodnji ureditvi, ki jo bo opredeljeval novi statut podjetja, pa bo uprava sestavljena iz več članov. In eden od njih bom tudi jaz. Statut bo sprejemala skupščina družbe (vlada) in upam, da pri sprejemanju ne bo prišlo do zapletov.

»Ali je možno, da vlada tvoje imenovanje zavrne oziroma da zavrne spremembe statuta SŽ?«

»Možno je, da vlada v vlogi skupščine družbe te novele statuta zavrne. Ravno na tem segmentu pravne nejasnosti je gradil nekdanji direktor, ki se je ob dejstvu, da je bil Zakon o sodelovanju delavcev jasen, da je bil Zakon o gospodarskih družbah prav tako jasen, opiral na Zakon o gospodarskih javnih službah, ki pravi, da je uprava direktor. Na tem izhodišču se je takrat vztrajalo. Danes je seveda znanih že več razlag te pravne nejasnosti, ki opredeljujejo številčnost uprav v podjetjih, ki imajo več kot 500 zaposlenih. Ugotavlja se, da so za imenovanje delavskega direktorja v veččlansko upravo družbe merodajna določila zakona o soupravljanju delavcev, ki v končni fazi razširitve uprave družbe sploh ne pogojujejo s spremembami statuta podjetja.«

»Kaj pomeni funkcija delavskega direktorja glede odgovornosti in kje vidiš največje pasti pri delu uprave SŽ?«

»Kot delavski direktor in v povezavi s tem kot prihodnji formalni član uprave odgovarjam pri soglasnih odločitvah s vsem svojim imetjem. Drugače pa se moja linija odgovornosti veže na organ sveta delavcev, s katerim bom tudi veliko kontaktiral. Žal se tukaj kot delavski direktor z individualnimi problemi posameznikov ne bom mogel ukvarjati, ker bi se v tem primeru lahko samo »zgubil«, kar bi bilo popolnoma brezplošno. Bom pa seveda v polni meri uveljavljal interese sveta delavcev. Že v prvih trenutkih spozna-

vanja z »delokrogom«, ki mi ga nalaga funkcija delavskega direktorja, sem spoznal, da bo dela ogromno. V zvezi s tem se že sedaj maksimalno angažiram, ker mi ni vseeno, kaj se s sistemom dogaja. Veliko časa namenjam pripravam, ker se nočem na pamet odločati o pomembnih stvareh. Še posebej pa bo to pomembno jutri, ko kolegij več ne bo odločal, ampak bo v vlogi odločevalca uprava, izvršni direktorji pa izvajali odločitve. Upam, da nov način vodenja in odločanja ne po ponujal negativnih izkušenj z vodenjem nekdanjega direktorja, ker zadeve niso bile sistemsko urejene. Še večji problem, mogoče največji, pa vidim v kadrih, ki šibki in na svojih področjih praviloma nekompetentni. Že do sedaj se je dogajalo, da so na določenih segmentih najemali svetovalce in strokovnjake od zunaj, da so pokrivali našo šibkost. Kadrovska politika, ki je do sedaj vladala na SŽ, je neučinkovita in v

prihodnosti ob takem pristopu ne more servisirati številnih projektov, ki bodo postavljeni pred nas. Sam se bom poskušal na tem polju močno angažirati, ker vidim v zamenjavi nekaterih nespособnežev, ki zgolj vegetirajo v tem sistemu, ključ za uspešno upiranje izzivom, ki nas v prihodnje še čakajo.«

»Kako se sam spoprijemaš z izzivom, ko se v eni osebi doživljaš kot sindikalist in kot delavski direktor, in kako bi odgovoril tistim, ki z bojznijo gledajo na dejstvo, da sedaj zasedaš prostore v upravi družbe?«

»V teh desetih letih sem spoznal velik del sveta, tudi zunanjega. Posledično temu sem korigiral nekatera svoja stališča ali kot strojevodja ali kot Kmetič ali kot sindikalist. Dejstvo je, da je v tržni ekonomiji, v kakršni Slovenija je, močan oziroma dober samo tisti,

ki ima zdravo podjetje. Nam vsem mora priti v zavest to, da če bo železnica dobro poslovala, bodo dobre delovne razmere, dobra delovna sredstva in ne nazadnje dobre tudi plače. Sistem mora biti v funkciji izvajanja storitev produktiven, ekonomsko naravn in stroškovno sprejemljiv, da imaš denar tudi za investicije. To je posebej pomembno ob izjemno mačehovskem odnosu vlade do železnice. Kar pomeni, če se vrnem na stavkovne zahteve iz leta 1988, smo že takrat ugotavljali, da je treba zmanjšati preštevilno administracijo. V tej zvezi še danes čutimo škodljive posledice takratnega »tozdiranja«, ki je prineslo ogromno neproduktivnega aparata. Danes bo to organiziranost nujno treba spremeniti, in sicer tako, da bo temeljila na kvalitetnem upravljanju železniške dejavnosti. To, kar govorim, je za izvršilno službo kratko malo brezpredmetno, ker strojevodje, prometniki, sprevodniki ... morajo delati kvalitetno oziroma so vidna odstopanja od tega takoj opazljiva in posledično tudi sankcionirana. Ob prejšnjem stavku nimam predvsem na vodstvene kadre, ki morajo svoja področja voditi na podlagi strokovnosti, racionalnosti in učinkovitosti. V tem kontekstu bo treba v duhu nove reorganizacije temeljito pretehtati kadrovske zastopanost in notranjo organiziranost, da bomo sledili prej naštetim ciljem. Samo za primer: notranja pošta na železnici potrebuje tri do pet dni, da se dostavi v vse pisarne. V dobi informacijske družbe, v kateri živimo, je to absurd. Tukaj nas čaka veliko dela.

Ampak vse te spremembe ne bodo prišle čez noč. Vse zadeve se bodo prediskutirale, nič se ne bo delalo na pamet in upoštevanje bodo vsi elementi. V tem kontekstu bom zato na začetku svojega mandata obiskal posamezna področja, kjer bom na skupnih sestankih med šefi teh območij in predstavniki sindikata skušal v odprtem pogovoru poiskati ovire, zaradi katerih se problemi ne rešujejo. Analiziral bom, kje lahko pride do sodelovanja, kje bo mogoče poiskati stične točke oziroma, kjer to ne bo mogoče, bo treba najti drugačne kadrovske rešitve (na strani vodstvenega kadra), da bo v novem duhu sodelovanja odprtih problemov čim manj. V tem pomenu bom predstavnik tistih delavcev, ki hočejo podjetju dobro v tem pogledu, da če bo podjetju dobro, potem bo tudi njemu dobro. V tem sam ne vidim nobene kontradiktornosti oziroma nasprotujočega si razmišljanja.

Slovenija je danes na razpotju. Ali slediti južnoameriškega načina modela države, ki narekuje stalne nasprotja med interesi kapitala in delavci, ali iskati poti dogovarjanja, soupravljanja (avstrijsko-nemško-skandinavski model). Konkretno smo na naši železnici, prvič v njeni zgodovini, prišli do institucionalnih podlag, ko lahko uveljavljamo ta slednji model, ki pa dokazano prinaša uspeh. V zadnjih letih smo si z aktivnim sindikalnim delom ustvarili neko ravnotežje oziroma neko klimo, ko smo bili nekakšna opozicija ali, ko smo bili vsi proti vsem. V bistvu, bolj si »tolkel« po nasprotnikih, bolj si bil popularen pri ljudeh. Danes pa lahko to osnovo vsebinsko, kakovostno nadgradimo, ker imamo možnost, da začnemo produktivno urejati stvari. Ob zavzemanju za sistem-

sko produktivnost, racionalnost in ekonomiko bodo tudi posledično možnosti in koristi zaposlenih neprimerno večje.

Čeprav sam nikoli ne izključujem možnosti konflikta zaposlenih na železnici, vidim v prihodnosti večjo možnost konflikta na relaciji železnica-država. Z vsiljevanjem morebitnih slabih rešitev v zakonih ali programov nam je vlada že do sedaj velikokrat v škodo. Ker demokracija v Sloveniji še ni na takšnem nivoju, kot si želimo, ker se pravila ne spoštujejo, bodo v prihodnje delavske in sindikalne akcije usmerjene proti vladi, če bo ta zastopala zgolj interese kapitala.

Če poudarim pomembnejše izzive, ki nas čakajo na železnici, potem je tu na prvem mestu reorganizacija podjetja v pogledu delitve na promet in infrastrukturo s krmiljenjem prometa. V bistvu bomo s temi ukrepi sledili navodilom EU; ki omogočajo, da bo mogoče na nacionalnih železniških omrežjih vključiti pod enakimi pogoji več operaterjev prometa. V tem pogledu se moramo že danes pripravljati na ta konkurenčni boj. Sam vidim svojo vlogo predvsem v tem, da poskušam vzbuditi in motivirati zaposlene, da

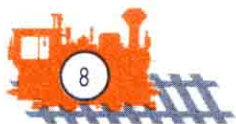
ustvarimo neko družino, nek nov duh, ob zavedanju, da smo le še delno vezani na proračun da pa bo jutri ta situacija precej drugačna. Tega v glavah še nimamo, ampak to nas

nujno čaka. Če se vrnem na drugi del tvojega vprašanja, pa lahko rečem, da zaradi nepoznavanja verjamem, da je pri nekaterih občutena bojazen ki spremlja moje imenovanje na mesto delavskega direktorja. Odgovorno lahko zagotovim, da je vsak tak strah odveč. Sam se spremenil, v smislu tega, da bi pred kom pokleknil, ne bom. Tudi v prejšnjem sistemu sem zagovarjal in zastopal določena načela in principe. Na misel mi ne pride, da bi na pragu petdesetih let oziroma nekaj let pred upokojitvijo umazal svoje ime. Še enkrat lahko odgovorno zagotovim, da ta strah pri nekaterih nima in ne bo nikdar imel realne osnove. »

»Ena tvojih prvih konkretnih nalog na kadrovskem področju se gotovo nanaša na problem pomanjkanja strojevodskega kadra. Za kakšne rešitve se boš zavzemal?«

»Gotovo je to eden večjih problemov, ki tarejo našo službo, tako da se bom sam močno angažiral, da se na tem področju najdejo rešitve. Vsekakor je strojevodska šola, ki bi se po mojih predvidevanjih morala pričeti najpozneje jeseni prihodnje leto, edina rešitev. Sicer se nekaj računa tudi s kadrom, ki bo na razpolago ob vpeljavi Siemensovih motorikov (veliko strojevodij sedaj vozi kot pomočniki na »gomulkah«). Toda to je le kratkotrajna rešitev, ki na dolgi rok ne bo zadostovala.«

»Če bi se miselno vrnil za deset let nazaj, ali si takrat, ko je bilo železniškemu delavstvu in njihovim predstavnikom najtežje, kdaj razmišljal, da bo delavsko predstavništvo imelo čez deset let tak status, kot ga ▶

ima sedaj, oziroma da boš ti prehodil pot do položaja, kakršnega imaš danes?»

»Nikoli si nisem predstavljal sebe v tej vlogi, to nedvomno drži. Vendar pa bi bil absurd, da ne izkoristimo zakonskih možnosti, če ugotovimo, da s tem okrepimo naše pozicije. Nedvomno smo prehodili v teh desetih letih našega obstoja strmo pot navzgor v uveljavitvi naših interesov. Če se samo ozrem na tiste, ki so nam v teh letih metali polena pod noge, ali nam bili sovražni, lahko samo ugotovim, da jih več ni, oziroma da so s svojimi idejami in razmišljanji propadli, medtem ko je šel naš razvoj nenehno naprej. Mimogrede, to permanentnost našega delovanja zna ceniti tudi

tujina, ki nas zaradi naših referenc upošteva kot kredibilne sodelavce in spoštovanja vredne partnerje (kljub majhnosti). To se manifestira tudi v izvolitvi našega člana (Drago Torej) v izvršilni organ evropskega sindikata transporta ETF.

Na takšni podlagi zato pogumno gledam v našo prihodnost, ki ni ravno rožnata, nedvomno pa jo bomo znali pričakati trezno, odgovorno in z najboljšimi možnimi rešitvami za zaposlene oziroma za naše članstvo.

pogovarjal se je Zdenko Lorber

Osrednja tema

NOVI ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU (ZVZD)

Ob koncu julija je državni zbor Republike Slovenije sprejel novi Zakon o varnosti in zdravju pri delu. Ker se v nekaterih točkah njegovih določil pravice in obveznosti neposredno dotikajo nas zaposlenih, bomo v nadaljevanju predstavili nekatere njegove najpomembnejše poudarke.

Spolšne določbe

S tem zakonom se določajo pravice in dolžnosti delodajalcev in delavcev v zvezi z varnim in zdravim delom ter ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Delodajalec je dolžan zagotoviti varnost in zdravje v zvezi z delom. V ta namen mora uresničevati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev, vključno s preprečevanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustreznimi organiziranimi sredstvi. Vse dolžnosti delodajalca po tem zakonu in predpisih, izdanih na njegovi podlagi, so hkrati pravice delavca v zvezi z zagotavljanjem njegove varnosti in zdravja pri delu. Delavec ima pravico do dela in delovnega okolja, ki mu zagotavlja varnost in zdravje pri delu. Delovni proces mora biti prilagojen telesnim in duševnim zmožnostim delavca, delovno okolje in sredstva za delo pa morajo glede na naravo dela zagotavljati delavcu varnost in ne smejo ogrožati njegovega

zdravja. Delodajalci in delavci oziroma njihovi predstavniki se morajo o vprašanih varnosti in zdravja pri delu medsebojno obveščati, skupno posvetovati ter sodelovati v skladu s tem zakonom in predpisi o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu ne sme delavcu povzročiti finančnih obveznosti, prav tako ne smejo zdravstvene posledice opravljanja dela prizadeti delavceve plače ter posegati v njegov z delom pridobljeni materialni in socialni položaj. Delodajalec mora delavce, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela, in delavce, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče več poklicno opravljati, obvezno poklicno zavarovati v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Obveznosti delodajalca

Vsak delodajalec mora izdelati in sprejeti izjavo o varnosti v pisni obliki, s katero določi način in ukrepe za zagotavljanje

Uradni list
Republike Slovenije

Internet: <http://www.uradni-list.si> e-mail: info@uradni-list.si

Št. 56 Ljubljana, torek 13. 7. 1999 Cena 1260 SIT ISSN 1318-0576 Leto IX

2652. Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD)

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena ustave Republike Slovenije izdajam

UKAZ
o razglasitvi zakona o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD)

Razglasjam zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji 30. junija 1999.

Št. 001-22-106/99
Ljubljana, dne 8. julija 1999.

Pradednik
Republike Slovenije
Milan Kučan i. r.

ZAKON
O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU (ZVZD)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem zakonom se določajo pravice in dolžnosti delodajalcev in delavcev v zvezi z varnim in zdravim delom ter ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Ta zakon določa tudi organe, pristojne za varnost in zdravje pri delu.

Izvršilne predpise s področja varnosti in zdravja pri delu izdaja minister, pooblaščen za delo in minister, na katerega pristojnost se izvršni predpis nanaša.

Podrobnejše varnostne ukrepe določa delodajalec v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi.

Kot delodajalec se šteje tudi kmet ali fizična oseba, sam ali s člani svojih gospodarstev oziroma z družinskimi člani opravlja kmetijsko, pridobitno ali drugo dejavnost kot edini ali glavni poklic in ne zaposluje drugih oseb.

3. Delovno mesto je prostor, ki je namenjen za izvajanje dela in se nahaja v zgradbah delodajalca kot tudi na začasnih ali preložitnih delovnih mestih, kjer ima delavec dostop v času svoje zaposlitve in je pod neposrednim ali posrednim nadzorom delodajalca.

4. Delovno okolje je prostor, v katerem se izvaja delo in vključuje delovna mesta, delovne razmere, delovne postopke, socialne odnose in druge vpliva zunanjega okolja.

5. Sredstvo za delo je:

- objekt namenjen za delovne in pomožne prostore,
- delovna oprema,
- sredstvo in oprema za osebno varnost pri delu,
- snovi in pripravki,
- drugo sredstvo, ki se uporablja v delovnem procesu ali je kakorkoli povezano z delovnim procesom.

6. Delovna oprema je vsak stroj ali naprava, aparat, orodje in druga oprema, ki se uporablja pri delu.

7. Nevarna snov je snov, ki lahko zaradi fizikalnih, kemijskih in bioloških škodljivosti povzroči poškodbe ali zdravstvene okvare in je glede na posebne lastnosti opredeljena kot nevarna v posebnih predpisih.

8. Izjava o varnosti je listina, ki vsebuje opis delovnega procesa z ocenjevanjem tveganja za poškodbe in zdravstvene okvare ter določa varnostne ukrepe.

9. Strokovni delavec je oseba, ki mu delodajalec poveri opravljanje strokovnih nalog varstva pri delu.

10. Pooblaščen zdravnik je zdravnik, specialista s področja medicine dela, ki mu delodajalec poveri opravljanje strokovnih nalog zdravstvenega varstva pri delu.

4. člen

Državni zbor Republike Slovenije sprejme nacionalni program varnosti in zdravja pri delu (v nadaljnjem besedilu: nacionalni program).

V nacionalnem programu se določijo strategija razvoja področja varnosti in zdravja pri delu, katerega namen je zagotoviti varnost in zdravje pri delu, katerega namen je

varnosti in zdravja pri delu. Dopolnjevati jo mora ob vsaki novi nevarnosti in spremembi ravni tveganja. Delodajalec mora zagotavljati varnost in zdravje pri delu zlasti tako, da:

- poveri opravljanje nalog varnosti pri delu strokovnemu delavcu, naloge varovanja pri delu pa pooblaščenemu zdravniku;
- sprejme ukrepe za zagotavljanje požarnega varstva v skladu s posebnimi predpisi;
- sprejme ukrepe za zagotavljanje prve pomoči in evakuacije v primeru ogroženosti;
- obvešča delavce o uvajanju novih tehnologij in sredstev za delo ter o nevarnostih za poškodbe in zdravstvene okvare, ki so povezane z njimi, ter izdaja navodila za varno delo;
- usposablja delavce za varno delo;
- zagotavlja delavcem sredstva in opremo za osebno varnost pri delu in njihovo uporabo, če sredstvo za delo in delovno okolje, kljub varnostnim ukrepom ne zagotavlja varnosti in zdravja pri delu;
- zagotavlja periodične preiskave delovnega okolja in periodične preglede in

preizkuse delovne opreme;

- zagotavlja zdravstvene preglede delavcev.

Delodajalec mora zagotoviti, da naloge zdravstvenega varstva pri delu opravlja pooblaščen zdravnik. Pooblaščen zdravnik opravlja, odvisno od vrste dejavnosti delodajalca ter vrste in stopnje tveganj za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar delavcev, zlasti naslednje naloge:

- sodeluje pri ocenjevanju tveganja na delovnem mestu v delovnem okolju;
- seznanja delavce s tveganji, ki so povezana z njihovim delom na delovnem mestu, ter opravlja naloge zdravstvene vzgoje delavcev;
- ugotavlja in proučuje vzroke za nastanek poklicnih bolezni v zvezi z delom;
- ugotavlja vzroke za nastanek delovne invalidnosti ter predlaga ukrepe za njihovo obvladovanje oziroma preprečevanje, sodeluje v procesu poklicne rehabilitacije ter svetuje pri izbiri drugega ustreznega dela;

Delodajalec mora delavcem ali njihovim

predstavnikom omogočiti, da sodelujejo pri obravnavi o vseh vprašanih, ki zadevajo zagotavljanje varnega in zdravega dela, v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi.

Pravice delavcev

Delavec ima pravico in dolžnost, da se seznani z varnostnimi ukrepi zdravstvenega varstva in, da se usposablja za njihovo uresničevanje. Delavec ima pravico odkloniti delo v primeru, da dela več kot polni delovni čas oziroma ponoči, če bi mu v skladu z mnenjem pooblaščenega zdravnika takšno delo poslabšalo zdravstveno stanje. V primeru, da delodajalec ne odpravi nevarnosti ali ne ravna v skladu z mnenjem pooblaščenega zdravnika, lahko delavec zahteva posredovanje inšpekcije dela ter o tem obvesti svet delavcev ali delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu. Delavec ima v primeru neposredne in neizogibne nevarnosti za življenje ali zdravje pravico ustrezno ukrepati, skladno s svojim znanjem in tehničnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago, in zapustiti nevarno delovno mesto, delovni proces oziroma delovno okolje.

Naš sodelavec

LAZAR STANKO – STROJEVODJA IN USPEŠEN ORGANIZATOR PRIREDITEV ZA OTROKE

Stanka Lazarja, ki je strojevodja elektro vleke v delovni enoti Zidani Most, poznamo tudi po tem, da je že peto leto glavni organizator počitniškega vlaka. Ta vlak vozi otroke socialno šibkejših družin na piknik in rajanje. Ker je odziv otrok in medijev zelo dober, sem Stanku zastavil nekaj vprašanj:

»Prosim te, da se predstaviš.«

»Strojevodja sem od leta 1990. Sem poročen in oče dveh otrok. Trenutno živim v Trzinu pri Sevnici.«

»Kje si dobil zamisel za organizacijo počitniškega vlaka?«

»Glede na to, da sem bil član zveze prijateljev mladine, sem se s socialo večkrat srečeval. Tudi sam sem v otroštvu občutil šibkejši socialni položaj (živel sem brez očeta). Zamisel se mi je porodila kar sama. Ker sem s srcem vezan na železnico, je bil muzejski vlak prava rešitev. Ponudbo sem poslal na SZ in tako se je začelo.«

»V katerem društvu si takrat delal?«

»Takrat sem delal v društvu Interes, ki se je zanimalo za standarde otrok, mladine in družine za boljšo kakovost življenja. V okviru tega društva smo organizirali tudi projekt varna vožnja. Zatem sem se iz Ljubljane preselil v Trzin in takoj ustanovil društvo Zagon 99. Tudi v Trzinu sem našel nekaj mladih ljudi, ki so bili pripravljeni sodelovati. Letos je bil vlak prvič v organizaciji društva Zagon.«

»Kako se tak projekt sploh organizira?«

Tudi bivša miss Slovenije Miša Novak in pevka Lara Baruca sta se odzvali Stankovem povabilu da razveselijo otroke iz socialno šibkejših družin.

Sindikalna druženja

POLHARSKA NOČ

Kam, kdaj, kako ...? V OO Ljubljana smo se spraševali, kdaj pravzaprav organizirati jesenski izlet naših članov in kaj jim ponuditi? Jesenski izlet je v našem OO že tradicionalen in po dobrem premisleku smo se letos odločili, da članom ponudimo nekaj posebnega. In kaj je to? To je polharska noč, ki smo jo organizirali v noči na drugi oktober ob lovskem domu v Logatcu. Preživeti noč med polharji, in to z veliko začetnico, kajti med nami smo gostili enega največjih polharjev na svetu, to je nekaj nepozabnega. Polharija je eden izmed slovenskih običajev, katerega opisuje že sam Janez Vajkard Valvazor v svoji literaturi. Verjamem, da so ljudje že znatno pred njim opravljali to delo zato, da so si popestrili svoj skromni jedilnik in prišli tudi do dragocenega krzna, iz katerega so si izdelovali skromna, a topla pokrivala, »polhovke«. Ta slovenski običaj gojijo in s tem negujejo

Družba veselih »polharjev«.

»Najprej je treba najti skupni jezik s SZ in te so doslej zadevo rade podprle. Za tem je treba najti še več sponzorjev, da je srečanje dovolj pestro.«

»In kako potem spraviš skupaj otroke?«

»Otroke iščejo centri za socialno delo, iskrica (mediji – Nedeljski dnevnik), begunski centri. Zraven damo še oglas po radiu, da se lahko prijavijo otroci (do 500 mest).«

»Ali boš tudi vnaprej tako aktiven?«

»Počitniški vlak bomo peljali tudi drugo leto, če bo zanimanje zanj. Ta mesec z limo izpeljati projekt Razmišljamo glasno o prometu v šoli za učence sevniške šole. Šestega novembra bomo organizirali jesensko srečanje z martinovanjem v Trzinu in še bi se dalo naštevati.«

»Z željo, da se ti načrti uresničijo, se ti zahvaljujem za pogovor.«

Peter Misja

tradicijo tudi nekateri naši člani, v duhu, da ne bi utonil v pozabo, kot že prenekateri običaj naših prednamcev. Priprave na polharsko nič je prevzel Marko Trček. Že nekaj časa si je prizadeval, da nam očara to nepozabno noč skupaj z »logaškimi zelenimi brati«. Slednji so nam dali na razpolago svoj prekrasen lovski dom, v katerem pa z vso ljubeznijo in trudom gospodari Danilo Antončič, seveda ob pomoči svoje žene Natalije. Ko smo bili udeleženci zbrani ob lovskem domu, so nam vodje polhanja prikazali nastavitve pasti »šklopov« in še prenekaterih drugih vrst. Ob zatonu sonca smo se po skupinah odpravili na prvi lov. Že pri lovskem domu smo si ogledali, kako se šklop nastavi radovednemu polhu, katerega vonj in sadež tako omamita, da konča v njem, pozneje pa v

ponvi, krzno pa na glavi. Vsi smo bili v pričakovanju, kaj se bo ujelo, medtem pa smo se okrepčali s srninim golažem, ki so nam ga pripravili »fantje iz zelene bratovščine«. Seveda ni manjkalo tudi tekoče hrane, ki nam je pomagala prenašati nestrpnost in noč pred nami. Za veselo glasbeno razpoloženje je poskrbel Slavko Pelnjak, sami pa smo dočakali trenutek pobiranja ulova. Podali smo se po poteh temne noči v pričakovanju prvega doživetja – praznjenja pasti. Ulov je bil uspešen. Zadovoljstvo je bilo nepopisno, saj so se nekateri naši člani hoteli slikati vsak s svojim polhom. Po prihodu v »bazni tabor« sta nam naša glavna organizatorja pripravila mojstrsko polhovo pojedino v dveh izvedbah, na poseben kulinarichen način, in sicer: polhe na žaru in polhe s krompirjem.

Jed je imenitno teknila, čeprav smo nekateri polhe poizkusili prvič. Da bi bila noč čimkrajša, smo organizirali tudi tekmovanje v balinanju, kjer so nekateri naši člani pokazali pravo mojstrstvo. Noč se je začela prevešati v dan, na posameznih obrazilih se je to občutno opazilo, saj so prenekateri polharsko noč nadaljevali takoj po službi, toda kljub temu se je izplačalo, saj smo zadovoljni zapuščali našo prvo polharsko noč z željami, da tudi prihodnje leto organiziramo ta nepozabni dogodek na istem mestu. Vsem, ki ste zamudili letošnje polhanje, svetujem, da se pripravite na naslednjega. Zanesljivo ne boste razočarali!

Jože Lavrič,
Štefan Kujavec

TURNIR V MALEM NOGOMETU NA IGRIŠČU DONAT V LESCAH

V ponedeljek, 20. septembra, je v Lescah potekal turnir v malem nogometu, ki ga je organiziral sindikat vozovnih preglednikov Jesenice. Sodelovale so tri ekipe postaje Jesenice, in sicer strojevodje, vlakovni odpravniki in vozovni pregledniki.

Za ekipo strojevodij so igrali Tomaž Rač, Rajko Tušek, Miran Potočnik, Josip Kozminčuk, Bogdan Janša, Edo Tavčar, Toni Repinc, Edo Adamek in Vitodrag Sitar. Zbrali smo se ob 10.00 uri in odigrali tri tekme (vsak s vsakim). Igralni čas je bil dva krat dvajset minut, vrstni red po odigranih tekmah pa je bil naslednji:

1. mesto VOZOVNI PREGLEDNIKI
2. mesto STROJEVODJE
3. mesto VLAKOVNI ODPRVNIKI

Vrstni red je bil določen glede na gol razliko, saj je vsaka ekipa enkrat zmagala in enkrat izgubila.

Namen srečanja pa seveda ni bilo samo igranje nogometa, ampak ohranjati čim bolj prijateljske odnose med sodelavci, ka-

Ekipo strojevodij iz Jesenic.

teri se več ali manj srečamo samo v službi. Po odigranih tekmah smo imeli skupni piknik, za kar so letos poskrbeli vozovni pregledniki.

Dogovorili smo se tudi, da naslednje leto turnir in piknik organizirajo vlakovni odpravniki.

Vitodrag Sitar

PERU - ANDI '99

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Naslednji dan moje odprave v Ande sem preplezal greben od Ranrapalke desno, ki pa nima imena, višina 5.150 metrov.

Naslednja gora, na kateri sem stal, je bila Ishinka, 5.530 metrov. Vzpon je potekal v redu, samo na ledeniku je bilo peklensko vroče. Čas vzpona in vrnitve v kamp baze je bil okrog enajst ur. Po petih dneh smo se vrnili v Huaraz, kjer smo si privoščili dan počitka.

Naslednja dolina, ki smo jo prehodili, je bila Santa Cruz. Izredno lepa dolina, kjer se lagune in potoki ter reke nenehno vrstijo ena za drugo. Pristop do baznega kampa pa je trajal kar dva dni. Ta dolina je izhodišče za na Alpamayo. Meji na narodni park Huaskran, ki je poimenovan po najvišjem vrhu Perujskih Andov. Ob pogledu na veličastni snežni in ledeni svet Belih Kordiljer človeku zastane dih v pravem pomenu te besede, saj je natančno 6.768 metrov nad morsk gladino zrak redek,

vsak korak pa naporen. Zaradi doživetja narave in zadoščenja, da so premagali severni vrh Huascarana, najvišjo goro v Peruju, pohodniki hipoma pozabijo napore več dni trajajočega vzpenjanja. Hoja po strmih grebenih in golih skalnih ploščah, plezanje prek širokih ledenih polj, globoke razpoke in skoraj navpične ledene stene, prenočevanje v tankih šotorih v hudem mrazu so vsekakor le za izurjene in izkušene planince. Tudi od spodaj je pogled na Bele Kordiljere, kakor se imenuje ledeniški odsek osrednje verige Andov v pokrajini Ancas, prečudovit. V teh visokih gorah na tropski zemljepisni širini se dviga sedemindvajset okrog 6.000 metrov visokih, s snegom pokritih vrhov. Skozi globoko izdolbene so teske se penijo vode gorskih rek. Polni jih trideset ledenikov na tem območju. V tem gorskem svetu počiva 120 različno velikih jezer. Tu živijo severnoandski jeleni, le da jim v Peruju pravijo taruca. Lovijo jih pume in krepki, po velikosti severnoameriškim

črnim medvedom podobni medvedje na-očarji, čeprav sicer dajejo prednost rastlinski prehrani. Da smo na tropski zemljepisni širini, spominjajo gorske orhideje in kolibrije. Samo tu in nikjer drugje raste ananasovka, imenovana Puya raimondi. Cvet doseže velikost desetih metrov, raste lahko do sto let in šteje med najstarejše rastlinske vrste na svetu. Veliki primerki imajo včasih tudi po 20.000 majcenih posameznih cvetov. Da bi zaščitili zadnje primerke te rastline, so 40 kilometrov južno od Huaraza ležečo vas Catac celo uredili kot poseben narodni park za te rastline. Vikunja se dobro počuti šele na višini 4.000 metrov. Ker nežne, rumeno rjave vikunje ni mogoče udomaćiti, njena volna pa je finjša, kot volna drugih andskih kamel, so te spretno živali sistematično lovili celo na brezpotjih visokogorja. Ko so bile že skoraj iztrebljene, se je število živali po zaslugi ostrih zaščitnih predpisov spet zvišalo. Andska karakara in mogočni kondor (čez krila meri do tri metre) rišeta svoje kroge visoko pod nebom. Jastreb novega sveta, ena največjih ptic, ki letijo, se spusti celo do morja. NEBESA.

Moram povedati, da nam vreme ni bilo naklonjeno, kajti ta čas slovi v Andih kot suho obdobje brez padavin, letos pa je skoraj vsak dan padal v dolini dež, višje pa se je spremenil v sneg. Na sedlo med Alpamayo in Quitarahuem (6.040 metrov) smo se odpravili tako tretji dan, kar naporne hoje (vsak dan okrog devet ur). Tabor smo postavili po sedmih urah vzpona po ledeniku, naklon 50-55 stopinj na sedlu, kjer je višina 5.400 metrov. Tu smo se dogovorili, da ponoči poskušamo na vrh po Ferarijevi smeri. Sam pa sem imel namen še solirati Quitarahu, ampak narava ni bila za to. Zvečer je začel padati sneg, tako da smo imeli največ dela z odkopavanjem šotorov. Nekateri so drugo jutro

Perujska železniška »vidila«.

sestopili, saj jih je višina že začela zdelovati, sam pa sem se s še tremi soplezalci odločil, da poskusimo še naslednjo noč. Toda tudi tedaj ni bilo nič drugače. Vreme je bilo slabo, na kar sem se že navadil. Tudi mi smo se morali vrniti brez vrha. Spust po vrvi je bil zaradi novozapadlega snega in grozečih serakov kar razburljiv. Po sedmih snežnih dneh smo zapustili dolino in se vrnili v Huaraz. Nedaj dni počitka (aktivnega) je prišlo zelo prav. Obiskali smo ruševine mesta Chavin de Huantar. Ta pomembna kultura iz osrednjega območja Andov sega v obdobje pred našim štetjem. Imenuje se po manjšem kraju Chavin v visokogorski dolini Belih Kordiljer. Tamkajšnji ostanki templjev veljajo za največjo svetinjo chavinske kulture, kulture, ki je vplivala na skoraj vse znane visoke kulture v

Južni Ameriki. Mogočen iz granitnih blokov zgrajen tempelj je najstarejše znano kamnito poslopje v Peruju. V enem prostoru, ki so ga uporabljali za obrede, stoji več kot štiri metre visok monolit s skrivnostnimi reliefnimi podobami. Ta kultura je cvetela približno med letoma 700 in 300 pred n. št. Za to kulturo je bilo religiozno čaščenje božanstev v podobi živali značilno. Prevladovala so zveri iz rodu mačk, predvsem jaguar, ter ptice in kače. Glavni vhod v svetišče označujeta stebra. Mogočno poslopje s površino 72x72 metrov krasi okrog 70 kamnitih glav, narejenih kot sohe. Te glave z grotesknimi obrazi naj bi bile upodobitev glav umorjenih sovražnikov.

Naš naslednji cilj je bila Copa, 6.188 metrov visoka gora, ki je dosegljiva iz doline Vicos. Po treh dneh hoje je bila kljub

slabemu vremenu osvojena. Tako da kljub vremenu vrnitev v Huaraz ni bila žalostna.

Vsega skupaj smo bili v hribih že 24 dni in vremenska napoved ni prinesla optimizma. Na Huaskaranu so bile v tem času že štiri smrtne žrtve, češka odprava pa jo je srečno odnesla kljub plazju, ki jih je zajel. Zaradi tega smo se mi odločili, da poskusimo naslednjik, ko bo mogoče boljše vreme, saj nam narava ni prizanašala, pa tudi tritedensko gibanje na takšnih višinah in v takšnih razmerah (temperatura pade ponoči tudi -25 stopinj) ti pobere ogromno moči, pa tudi volje.

Zadnjih deset dni smo izkoristili za ogled Peruja.

Zdravko Zajc

Iz drugih medijev

STROJEVODJA SPREGLEDAL RDEČI SIGNAL

London – V marsikateri deželi na vlakih že desetletja obstaja zasilna zavora posebne vrste. Če strojevodja spregleda signal, se vlak avtomatično ustavi.

Signalni in varnostni sistemi v Angliji, kjer se je pred dnevi zgodila katastrofalna železniška nesreča, pa izvirajo še iz dvajsetih let. Po tej nesreči, v kateri je za zdaj mrtvih nekaj deset ljudi, številka pa se utegne približati celo stotici, so ljudje besni na železnico.

Nesreča se je zgodila, ko sta trčila brzovlak in primestni vlak pri Paddingtonu. Rezervoarji za dizelsko gorivo so eksplodirali v ognjeno kroglo in mnogi izmed 160 ranjenih so dobili najhujše opekline. »Še več ur po nesreči so zvonili mobilni telefoni mrtvih,« je dejal eden izmed reševalcev.

Razlog za nesrečo je sprožil splošno zgražanje: bil je namreč znan že več let.

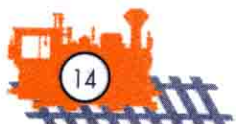
Strojevodja primestnega vlaka je prevozil rdeči signal 109. Ta signal je zaradi stebrov in kablov težko opaziti. Kar osemkrat po letu 1993 so na istem mestu strojevodje spregledali rdeči signal. Pred dvema letoma se je zgodila nesreča s prav tako hudimi posledicami: sedem mrtvih in 150 ranjenih.

Zgodilo pa se od takrat ni nič.

Državlani in mediji zdaj očitajo angleškimi železnicam v zasebnih rokah, da jim gre samo za dobiček, za modernizacijo in boljšo strokovno usposobljenost strojevodij pa zasebne družbe ne poskrbijo. Deset

direktorjev nesrečne družbe Great Western Rail, katere vlak je povzročil nesrečo, je ravnokar postalo multimilijonarjev, ker so prodali svoje deleže.

Povzeto po Dnevniku 9.10.1999

Časopis BUDNIK izdaja Sindikat strojevodij Slovenije.

Odgovorni urednik:
Slavko Kmetič

Glavni urednik:
Zdenko Lorber

Uredniški odbor:
Štefan Kujavec, Zlatko Lojen

Tajnica uredništva:
Nastja Polše

Grafično oblikovanje:
Studio M.

Tisk:
Slavko Kodrič, s.p.

Časopis izhaja mesečno v nakladi 1.000 izvodov

Naslov uredništva:
SSSLO Ljubljana, Masarykova 8,
1000 Ljubljana.
061/313-424; ŽAT (06129) 12-671, 12-591.

Ministrstvo za kulturo izdaja na osnovi 13. točke tarifne št. 3
Tarife davka od prometa proizvodov in storitev in na osnovi
Zakona o prometnem davku (Ur. listi RS, št. 4/92, 9/92, 14/
92, 12/93, 71/93, 26/94, 35/94, 16/96, strojevodij
Slovenije, Masarykova 8, Ljubljana z dne 10. 06. 1998
naslednje

MNENJE

glasilo Sindikata strojevodij Slovenije šteje med proizvode, za
katere se plačuje 5 % davek od prometa proizvodov.

**V prihodnji
številki bomo
predstavili predloge
sprememb področja
delovnopравne
zakonodaje.**

Malo za šalo, malo za res

AFORIZMI

APETITI

Naša elita se mastno pita. Naša raja mora vse od kraja.

USPEŠNOST

Državna uprava je kot perpetuum mobile. Dela brez energije.

LAŽ IN RESNICA

Čista resnica je često tako umazana, da mi je ljubša čista laž.

TRGOVANJE

Če bo šlo vse po sreči, se bo konkurenci ponesrečilo.

DELO OSVOBAJA

»Delo osvobaja«, je rekel arestant, ki je prepilil rešetke in pobegnil.

REAKCIJA OPAZOVALCA

*Kadar jih gledam, kako se brez razloga trkajo po prsih, se začnem
trkati po čelu.*

NELOGIČNOST

Delo krasi človeka, a zgaran ni čisto nič krasen.

ABSURD

*Čeprav je toliko delavcev na cesti, gradnja cest zelo počasi
napreduje.*

JEZA

Ne jezijo me tisti, ki so boljši, ampak tisti, ki so na boljšem.

PLURALIZEM

*Če šolar, dijak in študent ne znajo, dobe negativno oceno. Če
politik ne zna, ima pač svoje stališče.*

FINANČNA DISCIPLINA

*Če bi hoteli doseči finančno disciplino, bi se morali vrniti k
srednjeveški tradiciji: kar si kupil, si moral tudi plačati. Vendar
mnogi menijo, da bi bil to velik korak nazaj.*

MEJE

*Med državami se meje odpravljajo, med sosedi se zidovi
postavljajo.*

O PRIJATELJSTVU

*Če bi strogo in dosledno preganjali protekcijo, bi prijateljstvo ne
bilo nič vredno.*

SPODBUDA

Ne sramujte se revščine, pošteno ste si jo zaslužili.

NASVET

*Automobili, obleke, potovanja, veseljačenja, dobra hrana in pijača
... to so stvari, ki lahko zelo popestrijo življenje med ekonomsko
krizo.*

Eugen Jurič